

Medlemsdag - Välkommen!

Jönköping 25 oktober

Avesta 31 oktober

Webbmöte 2 november

GRÖNT PARAPLY

Min skog är certifierad via www.grontparaply.se

GRÖNT PARAPLY

Min skog är certifierad via www.grontparaply.se

Gruppledare Martin Persson

martin.persson@grontparaply.se

070-659 41 85

Bettorpsgatan 10
703 69 ÖREBRO

Medlemsansvarig Johan Sundby

johan.sundby@grontparaply.se

08 - 657 47 47

Franzéngatan 1 B
112 51 STOCKHOLM

GRÖNT PARAPLY

Min skog är certifierad via www.grontparaply.se

Dagens schema

9:30-10:00	Kaffe med smörgås
10:00-11:45	Kurs/erfarenhetsutbyte
11:45-12:30	Lunch
12:30-14:00	Kurs/erfarenhetsutbyte
14:00-14:15	Kaffe med kaka

Medlemskarta

17 kommuner

24 privata

Expansion påbörjad i
och med att
dubbelcertifiering är
på plats!

Ni medlemmar:

- 41 medlemmar
- Certifierad areal 71 500 hektar varav 62 500 hektar produktiv skogsmark
- 5 500 hektar avsatt för naturvårdsändmål (10%)
- S-plan eller pcSKOG dominerar som plansystem
- Andelen äldre skog ökar
- Viss osäkerhet i vilken areal som ingår under certifikatet
- En sammanfattning av medlemsuppföljningen finns på <http://grontparaply.se/medlemmarna.html>

Vilka är på plats idag?

Dagens övning

Allmänt om FSC och mediabevakning

Traktdirektiv med film

Avvikelser och Årsuppföljningen

Nya skogstandarden

Valda delar ur standarden

GRÖNT PARAPLY

Min skog är certifierad via www.grontparaply.se

NYTT: Soil Association Certification Limited är ackrediterad av UKAS att utföra PEFC FM-certifiering globalt.

Extern revisor,
Karina Kitnæs, Orbicon
licensierad av Soil Association Woodmark

Gruppledaren i Grönt Paraply

Gruppmedlem

Grönt Paraply skiljer sig från andra genom att:

- vara oberoende
- enbart certifiering
- ställa relativt höga krav på medlemmarnas kunskap

Information till medlemmar och entreprenörer:

- www.grontparaply.se

Svensk skogsbruksstandard enligt FSC

Består av 10 principer och 12 bilagor

Foto: Sven Skallje

Socialt ansvar

Ett ansvarsfullt skogsbruk värnar om de människor som arbetar i eller lever i skogen och skogens närhet.

Läs mer

Foto: Ola Jennersten

Miljöhänsyn

Ett ansvarsfullt skogsbruk ska bedrivas med hänsyn till växter, djur och mark och vattentillgångar.

Läs mer

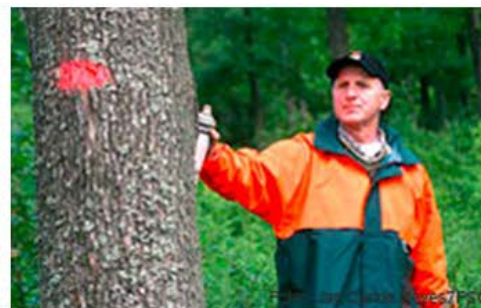

Foto: Jan Olsson / FSC

Lönsamhet

Ett ansvarsfullt skogsbruk ska ge skogsägaren rimlig betalning för virket.

Läs mer

10 principer

1. Efterlevnad av lagar och FSC:s principer
2. Ansvar beträffande ägande- och nyttjanderätter
3. Ursprungsfolkens rättigheter
4. Relationer på samhällsnivå och arbetarrättigheter
5. Skogens nytta, ekonomisk bärkraft
6. Påverkan på miljön
7. Skötselplan
8. Uppföljning och utvärdering
9. Underhåll av skogar med höga bevarandevärden
10. Plantageskogar (åkermarksplanteringar)

12 bilagor

1. Lista gällande författningar
2. Lista miljöavtal och konventioner
3. Dokumentationskrav
 - 3A. Information tillgänglig för allmänheten
 - 3B. Information tillgänglig för certifieraren
4. Riktlinjer naturvärdesbedömning
5. Rödlistade arter, referenslista
6. Riktlinjer för bränning
7. Litteratur kvävegödsling
8. Riktlinjer för 6.4 (5% avsatt för naturvård)
9. Kemiska bekämpningsmedel
10. Riktlinjer för fjällnära skog
11. Ordlista
12. Riktlinjer för etablering av vindkraft

Skogsbrukare

< 1000 ha produktiv skogsmark= SLIMF

1000 – 4999 ha = Övr. skogsbrukare

> 5000 ha = Större skogsbrukare

Princip – Kriterium - Indikator

PRINCIP 2: RÄTT IGHETER OCH ANSVAR FÖR INNEH AV OCH NYTTJANDE

De långsiktiga rättigheterna att inneha och nyttja mark och skogstillgångar ska vara tydligt angivna, dokumenterade och lagenligt stadfästa.

Internationell standard

KRITERIUM 2.1

2.1 Säkra bevis ska föreligga för långsiktiga rättigheter att nyttja skogen på markområdet (t ex lagfart eller på annat sätt styrkt äganderätt, hävdvunna rättigheter eller arrendekontrakt).

Internationell standard

INDIKATORER

2.1.1S. Skogsbrukare ska kunna visa sin rätt att bedriva skogsbruk på markinnehavet genom ägande eller bindande avtal.

2.1.2S. Skogsbrukare som ansöker om certifiering för samägda fastigheter ska visa att samtliga ägare ansluter sig till certifiering och förbinder sig att följa kraven i den svenska FSC-standard.

2.1.1-2.1.2SA VER: Bevis/avtal för rättigheten att bedriva skogsbruk. Vid behov konsultation, exempelvis när flera ägare till en och samma fastighet föreligger.

Svensk skogsbruksstandard, den vi revideras efter!

Skogsbrukare

KRITERIUM 1.6

Skogsbrukare ska uppvisa ett långsiktigt åtagande att iaktta FSC:s principer och kriterier.

1.6.1. Skogsbrukare ska visa sitt långsiktiga åtagande till FSC:s Principer och Kriterier genom att i enlighet med den Svenska FSC standarden för äganderätt oavsett om innehavet består av en

= Enbart > 1000 ha

1.6.1SA. Skogsbrukare ska förvalta allt markinnehav där Svenska FSC standarden oavsett om innehavet består av en eller flera fastigheter.

1.6.2. Större skogsbrukare ska deklarerat sitt långsiktiga åtagande att följa den svenska FSC standarden genom offentligt uttalande.

1.6.3S. Skogsbrukare ska tillhandahålla certifierare när skogsbrukaren har någon sorts äganderätt eller förvaltningsansvar.

SA = Enbart SLIMF

1.6.4S. Det finns inga faktiska bevis för att skogsbruket på eventuellt icke-FSC-certifierat markinnehav, där skogsbrukare har någon sorts äganderätt eller förvaltningsansvar, står i konflikt med de krav som ställs i standarden för FSC Controlled Wood6.

S = Samtliga

DEBATT | 16 sep

Debatt: Svenska kyrkan gör sig skyldig till övergrepp mot skyddsvärd gammelskog

21
delningar

Västerås stifts skogsbruk har brutit mot reglerna i det certifieringssystem man hänvisar till som en garant för att stiftets skogsbruk sker på ett miljövänligt sätt, skriver debattörerna.

Mer läsning

Sofie Eriksson: Må oseriösa byggföretag darra!

Sundberg: M ökar i väljarstöd

Den 7 september påbörjade Västerås stift avverkning av en gammal kalkbarrskog inom Smedjebackens kommun i strid med sin miljöcertifiering genom FSC. Certifieringen innebär (enligt FSC Kriterium 6.1. Miljöpåverkan) att: "**skogsbrukare ska genomföra miljö- och naturvärdesbedömning på beståndsnivå före större skogliga åtgärder** och dokumentera resultatet i de fall naturvärdesbedömning inte har skett i samband med skogsbruksplanläggning". Någon dokumentation av genomförd naturvärdesbedömning finns inte redovisad i avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen och har inte presenterats på annat sätt.

Skogen visade sig innehålla 27 olika arter, som indikerar på höga biologiska värden varav 12 är rödlistade.

<http://www.dalademokraten.se/opinion/debatt/debatt-svenska-kyrkan-gor-sig-skyldig-till-overgrepp-mot-skyddsvard-gammelskog>

Vi löser det så här:

FSC 6.1.7

Skogsbrukare ska genomföra miljö- och naturvärdesbedömning på beståndsnivå före större skogliga åtgärder och dokumentera resultatet samt planera och genomföra skogsbruket för att minimera negativa effekter.

☐ Åtgärd inom skog som klassats som Skogar med höga bevarandevärden HCVF (FSC 5.4)

☐ Skogsstyrelsens "Målbilder för god miljöhänsyn" har använts som stöd i planeringen

Åtgärdsplanering är gjord: ☐ i fält på barmark ☐ i fält på snö ☐ på kontoret via bildmaterial

☐ Detta är en "större skoglig åtgärd" som kräver genomförd miljö- & naturvärdesbedömning (FSC 6.1.7) Den är: →

☐ Ej genomförd p.g.a. trivial skog/låga poäng och enbart nedanstående "Redovisning av hänsyn till natur- och kulturmiljövärden inom eller i anslutning till planerat område" används eller

☐ Genomförd när planen upprättades eller

☐ Nu genomförd och finns med som bilaga till detta dokument

Larm-koordinat

Naturvärdesbedömning

Vi använder Drakenbergs system för naturvärdesbedömning, läs mer i **Word (docx)**
Blanketter och instruktion i en zipfil för att kunna göra en komplett naturvärdesbedömning.

Olagligt avverkad skog kan bli FSC-märkt

FSC:s märkning av träprodukter får kritik för att inte ha koll på ursprunget i sina återvunna produkter. Återvunnen fiber blir alltid FSC-märkt oavsett ursprung, vilket i teorin kan innebära att fiberprodukter med märkningen kan ha ett ursprung från olagliga avverkningar.

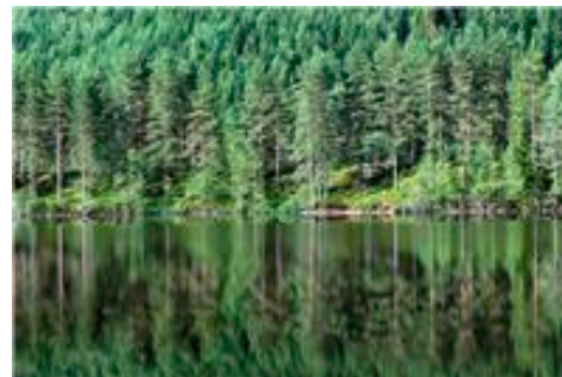
Kritiska röster har höjts mot att produkter tillverkade av återvunnet material med automatik blir FSC-märkt oavsett ursprung på virket. Foto: Sten-Åke Stenberg/Mostphotos

<http://www.skogsaktuellt.se/artikel/54152/olagligt-avverkad-skog-kan-bli-fsc-markt.html>

Uppehåll i nyckelbiotopsinventeringen men FSC:s regler är oförändrade

Förra veckan meddelade Skogsstyrelsen att det blir en paus i nyckelbiotopsinventeringen i nordvästra Sverige. Det kommer inte påverka FSC:s krav på att skydda nyckelbiotoper från skogsbruk.

FSC bedömer att Skogsstyrelsens paus inte kommer att påverka FSC:s regler. FSC-reglerna kräver att alla nyckelbiotoper på certifierad mark undantas från kommersiellt skogsbruk. Skogsstyrelsens beslut att pausa registreringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige påverkar inte FSC:s regler, skriver FSC i ett pressmeddelande.

Fortsatt undantag av nyckelbiotoper för FSC-certifierade skogsägare. Foto: Mostphotos

<http://www.skogsaktuellt.se/artikel/54146/den-svenska-fsc--standarden-ar-en-katastrof--i-nordvast.html>

"Den svenska FSC- standarden är en katastrof i nordväst"

Sedan 1990-talet finns en nationell certifieringsstandard av svenskt skogsbruk, FSC, som sägs garantera ett bra och hållbart brukande av skogsresursen. I huvudsak är det de stora privata skogsbolagen och statligt ägda skogar som seglar under denna "godhetsflagg".

Är det skogsbruk i nordvästra Sverige som står utanför den nationella FSC- standarden sämre på att leverera kvaliteter som efterfrågas ur ett internationellt FSC-perspektiv? Svaret på den frågan är enligt mitt sätt att se det nej. Den svenska standarden kom redan från början att bli dominerad av naturvårdsintressen. Under hela den svenska FSC-resan har fokus på produktion, ekonomi och lokal förankring varit av underordnad betydelse, egentligen stick i stäv med den internationella standarden. Den svenska varianten av FSC:s standard togs fram med utgångspunkt från det kraftigt brukade skogslandskap som kännetecknar bolagsskogar. Att det blev så är förstås helt naturligt. Som i alla andra sammanhang ser de starkaste parterna i en förhandling till att regelverket utformas så att det passar dem själva bäst.

Anders Pettersson

Allmäningsförvaltare,

Tärna-Stensele- och Sorsele Övre Allmänningsskog

<http://www.skogsaktuellt.se/artikel/54146/den-svenska-fsc--standarden-ar-en-katastrof--i-nordvast.html>

Förslag till ny FSC-standard upprör

Ett nytt förslag på FSC-standard för skogsbruk i Sverige har presenterats – och kritiserats. Antalet indikatorer har ökat med ett 40-tal och ett krav på ytterligare fem procent avsatt mark har tillkommit, vilket har gjort att oroad röster höjts.

I september visade svenska FSC upp ett första utkast till en ny standard som är tänkt att börja gälla under 2018. Under två månader fick alla som ville lämna sina synpunkter på de nya reglerna. Över 2 000 kommentarer från 44 olika intressenter kom in, både positiva och negativa.

– Det är väldigt positivt att så många engagerar sig i det här. Vi kommer att gå igenom alla synpunkter och titta på dem, men vi kommer inte att genomföra alla ändringar som föreslås, säger Henrik von Stedingk, skogs- och standardansvarig på FSC:s kansli i Sverige.

– En del synpunkter kommer från flera håll och då tittar vi på om det ligger något i det, i andra fall kan det vara att någonting är oklart och behöver förtydligas.

Henrik von Stedingk, skogs- och standardansvarig på FSC:s kansli i Sverige. Foto: FSC

Brist på certifierad skog

Om mindre än tre år ska alla IKEA:s trävaror antingen vara FSC-märkta eller vara gjorda i återvunnet trä, men som läget ser ut i dag finns det inte nog med certifierad skog i Sverige. Möbelfjättens leverantörer har därför börjat snegla österut för att kunna mätta industrierna.

Möbeltillverkaren IKEA fortsätter att växa och använde sig under fjolåret av 16 miljoner kubikmeter rundvirke. Ulf Johansson, skogsråvaruchef, befarar att de volymer virke IKEA i framtiden kommer att vilja köpa in inte går att uppbringa enbart i Sverige.

– Vi har flera leverantörer som har sin försörjning via FSC-certifierade svenska skogsföretag, men det vore tråkigt om våra underleverantörer går miste om möjligheten att ta del av vår framtida expansion på grund av att de inte kan hitta FSC-certifierad råvara, säger han.

– I dag är det svårt att få tag i nog mycket certifierat virke inom vissa delar av Sverige.

Ulf Johansson, råvaruchef på IKEA, menar att det kan bli svårt för bolaget att hitta tillräckligt med virke i Sverige framöver. Foto: privat

Regelrätt skogsbruk

www.regelratt.se

GP / skogen

NYHETER

 Nyhetsarkiv

- 2017-10-06 Lavskrikemålet avgjort av mark- och miljödomstolen i Östersund idag
- 2017-09-11 Förverkande av virkesvärde på nära 650 000 kr efter utebliven avverkningsanmälan
- 2017-09-08 Ytterligare ett tjäderspels-ärende avgjort i mark- och miljödomstolen
- 2017-08-28 Rättslig prövning av krav på hänsyn vid tjäderspelplats
- 2017-06-19 Spridning av kemiska bekämpningsmedel
- 2017-06-15 Krav på insamlingssystem för förpackningar och returpapper framflyttat igen
- 2017-06-13 Ny elsäkerhetslag och ny elsäkerhetsförordning
- 2017-04-06 Bestämmelser om almsjukan upphävida
- 2017-04-03 Sydliga delen av det södra bekämpningsområdet för granbarkborre upphävt
- 2017-03-31 Företagsbot och förverkande för brott mot anmälningsplikt
- 2017-03-15 Det krävs marginal för Skogsstyrelsens uppskattningar av intrång
- 2017-03-03 Tuffare regler Arbetsmiljöverkets maskinföreskrifter
- 2017-02-08 Nya föreskrifter från Skogsstyrelsen om spridning av växtskyddsmedel
- 2017-02-02 Mark- och miljööverdomstolen skapar ny rättsregel för tillämpning av artskydd på skogsbruk
- 2016-12-16 Första tingsrättsdomen om brott mot timmerhandelslagen
- 2016-11-08 Två domar relevanta för skogsbruket
- 2016-11-02 Det pågående "lavskrikemålet"
- 2016-09-19 Domstol kan inte ompröva nyckelbiotopsregistrering - Förvaltningsrättens beslut står sig!

Svenska FSC:s nyhetsbrev

Här kan du läsa och teckna prenumeration på nyhetsbreven:

<https://se.fsc.org/se-se/pressrum/nyhetsbrev>

Dagens övning

Allmänt om FSC och mediabevakning

Traktdirektiv med film

Avvikelser och Årsuppföljningen

Nya skogstandarden

Valda delar ur standarden

Traktdirektivet

- Använd Grönt Paraplys traktdirektiv, antingen enskilt eller som bilaga till eget
- Avvikelser rör ofta delar som löses med ett traktdirektiv som följer med i hela kedjan
- Trend från direktiv mot checklista

Redovisning av hänsyn till natur- och kulturmiljövärden inom eller i anslutning till planerat område

Skogliga impediment i beståndet (FSC 6.2.1)	Åtgärder på impedimentet		Kvittens Entreprenör	Kvittens Skogsägare
☐ Kärr / mosse	☐ Ingen åverknig	☐ Åverknig enstaka träd	☐ Ok ☐ Avvik.	☐ Ok ☐ Avvik.
☐ Hällmark	☐ Ingen åverknig	☐ Åverknig enstaka träd		
☐ Annat impediment	☐ Ingen åverknig	☐ Åverknig enstaka träd		
Övrigt:				

Hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer (FSC 6.3.14)				
☐ Bäckdråg / ravin	☐ Blockmark / bergbrant	☐ Naturskogsrest	☐ Ok ☐ Avvik.	☐ Ok ☐ Avvik.
☐ Källa / småvatten	☐ Sumpskog	☐ Myrholme		
☐ Udde / ö	☐ Hällmarksskog	☐ Torp / grund e.d.		
☐ Rest av hagmark / löväng	☐ Rest av kvarn/såg e.d.	☐ Kolbotten / tjärdal		
☐ Odlingröse / stenmur	☐ Äldre väg / stig	☐ Vattenskyddsområde		
I biotoperna och kulturmiljöerna tas följande hänsyn:				

Skogsägarens uppföljning (FSC 6.3.20)

Ort:	Datum:	Namn:
Datum för uppföljning:	☐ Skriftliga avtal ok med entreprenörer	☐ Entreprenören har instruktioner som säkerställer standardens efterlevnad (FSC 8.2.d.5)
Av skogsägaren registrerade avvikelser från traktdirektivet:		
Observation av avvikelser från gällande FSC och om aktuellt även PEFC-standard:		

Välkommen till filmskogen

Här hittar du aktuella filmer som Skogsstyrelsen producerat. Filmerna ligger samlade under olika ämnesrubriker.

<https://www.skogsstyrelsen.se/mer-om-skog/filmer/>

Körskador

- Se film från Skogsstyrelsen runt planeringen - https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=oeAMfZekxpg
- Hur planerar vi?
Genomgång av traktdirektiv och markfuktighets- och lutningskarta i pcSKOG eller Skogsstyrelsens sidor
- Se film om definition av en allvarlig körskada - https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=5kfWhUNf3jl
- Hur undviker vi körskador?

Undvik skador på mark / vatten, hänsyn genom att förhindra eller begränsa (FSC 5.5.5, 6.5.4 mfl)				
☐ Körskador på känslig mark och impediment	☐ Skador på allmänt nyttjade stigar	☐ Skador på vatten vid trp. över bäckar/åar	☐ Ok ☐ Avvik.	☐ Ok ☐ Avvik.
☐ Näringsläckage till vattendrag	☐ Skador på vatten vid skyddsdikning	☐ Skador på markens produktionsförmåga vid GROT-uttag		
☐ Minimera skadliga utsläpp från maskiner			☐ Ok ☐ Avvik.	☐ Ok ☐ Avvik.
Om betydande körskador uppkommit, har de åtgärdats?			☐ Ok ☐ Avvik.	☐ Ok ☐ Avvik.
Åtgärder för att förhindra eller begränsa skador på mark och i vatten:				
Skogsbrukare ska följa och större skogsägare, > 5000 ha, ska även övervaka och dokumentera efterlevnad av FSC 6.5.1-6.5.18. Utöver ovanstående innefattar det i stort även:				☐ Ok ☐ Avvik.

Miljöhänsyn

- Se film från Skogsstyrelsen -

https://www.youtube.com/watch?time_continue=10&v=2Mye_0XZuNw

- Hur planerar vi?
Genomgång av traktdirektiv mm

Tilldelnings- och utvärderingsversion 2023-04-12

GRÖNT RAPPORTERAR
Min skog är certifierad av www.greentaparr.se/

Redovisning av hänsyn till natur- och kulturmiljövården inom eller i anslutning till planerat område

Skogliga impediment i beståndet [FSK 6.2.1]	Åtgärder på impedimentet	Kvittens Entreprenör	Kvittens Skogsägare
Dörr / fällor	☐ Ingen åverking	☒ Ökavvik	☒ Ökavvik
Fällmark	☐ Ingen åverking	☒ Ökavvik	☒ Ökavvik
Lämnat impediment	☐ Ingen åverking	☒ Ökavvik	☒ Ökavvik

Omgiv:

Skydds- och övergångszoner inom eller området gränar mot [FSK 6.3.14 - 6.3.15]

Skogliga impediment	Vatten	Berggrunde	Ökavvik	Ökavvik
☐ Öppen jordbruksmark	☐ Kulturlandskap	☐ Skyddad natur		
☐ Avskild runt öppen kulturlandskap 6.2.11	☐ Vattenskyddsområde	☐ Småbiotoper med särskilda naturvärden		

Följande hänsyn tas, övergången skapas/härjas:

Hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer [FSK 6.3.14]

Blodstige / syn	Boskott / berggrunden	Skogsmarksgrens	Ökavvik	Ökavvik
☐ Dörr / fällor	☐ Öppna / samling	☐ Öppna		
☐ Blodstige / syn	☐ Halmstopp	☐ Torv / grund e.d.		
☐ Rätt till närmast / övrigt	☐ Rätt till närmast e.d.	☐ Skogsmark / lövfall		
☐ Skogsmark / samling	☐ Skogsmark / syn	☐ Skogsmark / skydd		
☐ Öppna borrhäls	☐ Lämna	☐ Lämna		

Biotoperna och kulturmiljöerna tas följande hänsyn:

Värd- och djurarter [FSK 6.2.4 - 6.2.5]

Öppna / rödskotta för rödskotta arter	Öppna / rödskotta arter	Öppna / rödskotta arter	Ökavvik	Ökavvik
☐ Öppna / rödskotta arter	☐ Öppna / rödskotta arter	☐ Öppna / rödskotta arter		
☐ Öppna / rödskotta arter	☐ Öppna / rödskotta arter	☐ Öppna / rödskotta arter		
☐ Öppna / rödskotta arter	☐ Öppna / rödskotta arter	☐ Öppna / rödskotta arter		

Följande hänsyn tas:

Undvik större kala ytor vid åverkning genom att lämna [FSK 6.3.17]

Hänsynsytor	Tidigare grupper	Ökavvik	Ökavvik
☐ Hänsynsytor	☐ Tidigare grupper		
☐ Lantbruk	☐ Naturvårdsskild		
Natur			

Fornlämning och värdefulla kulturmiljöer [FSK 4.4.10]

Fornlämning som skyddas av kulturmiljölagen berörs av åtgärden	Ökavvik	Ökavvik
☐ Fornlämning som skyddas av kulturmiljölagen berörs av åtgärden		
☐ Fornlämning som skyddas av kulturmiljölagen berörs av åtgärden		
☐ Fornlämning som skyddas av kulturmiljölagen berörs av åtgärden		

Åtgärd för att skydda och vårda lämning se även brandskyddets "Hänsyn till forn- och kulturmiljöer i skogsarbetet"

[illegible]

1. Hänsynsyta
2. Övergångszon
3. Skapa minst 10 naturvärdesträd
4. Undvik större kala ytor
5. Spara naturvärdesträd
6. Planera & bruka för nya naturvärdesträd
7. Övervaka & dokumentera 1-6

Naturvärdesträd och död ved

- Se film från Skogsstyrelsen om naturvärdesträd -

<https://www.youtube.com/watch?v=JodnU8bSPE0>

- Hur planerar vi?
Genomgång av
traktdirektiv mm

Träd, trädsamlingar och döda träd (fyll i antal lämnade) (FSC 6.3.4-6.3.7, 6.3.16, 6.3.18-6.3.19)					
☐	Äldre barrträd	☐	Träd med brand-/kulturspår	☐ Ok ☐ Avvik.	☐ Ok ☐ Avvik.
☐	Äldre/grova lövträd	☐	Hassel, lind, lönn, ask alm rönn sälg	☐ Ok, tillräckligt antal	☐ Ok
☐	Hålträd / boträd / risbon	☐	Gamla träd		
☐	Döda stående/liggande träd	☐	Naturliga högstubbar		
☐	Trädsamlingar	☐	Tillskapade högstubbar och kapade på högsta säkra höjd (3st/ha)		
☐	Ovanliga trädslag /buskar	☐	Utvecklings/ersättningsträd		
☐	Lövträd i barr-bestånd	☐	Grova enar	☐ Ok, tillräckligt antal	
☐	Vårdträd / bärande träd	☐	Andra:		
☐	Hagmarksgran	☐			
☐	Vindfällan (minst 2 sparar/ha)				
Naturvärdesträd ska alltid lämnas och om de inte är 10 per hektar så ska utvecklingsträd sparas som på sikt kan utvecklas till grova och gamla träd.				☐ Ok, tillräckligt antal	☐ Ok
Bruka innehavet för att gynna utveckling av nya naturvärdesträd, främst lövträd.				☐ Ok, tillräckligt antal	☐ Ok
Notering:					

- Se filmen om död ved –

<https://www.youtube.com/watch?v=Zmcs7i4k6Rw>

Dagens övning

Allmänt om FSC och mediabevakning

Traktdirektiv med film

Avvikelser och Årsuppföljningen

Nya skogstandarden

Valda delar ur standarden

Förra årets revisionsresultat

Vi har:

Ingen större avvikelse med tidsfrist 3 månader.

5 mindre avvikelser med tidsfrist till nästa revision.

4 observationer

Fjolårets avvikelser FSC 6.1.7

- Gruppledaren ska se till att gruppmedlemmarna dokumenterar

miljø- och naturvårdesbedömningar

på beståndsnivå och ser till att entreprenörerna får tillräcklig information om dessa.

Fjolårets avvikelser FSC 6.1.7

lösningen:

- Punkt med på traktdirektivet, som ska fyllas i.
- Alla har en grön plan, med målklassindeling, därunder finns en naturvärdesbedömning på fastighetsnivå.
- Traktdirektiv för varje åtgärd där en enklare bedömning görs.
- Drakenbergs metod finns på hemsidan:
<http://grontparaply.se/medlemigp/index.html>

Fjolårets avvikelser FSC 6.1.7

lösningen:

- Fältbesök: Traktdirektivet som getts entreprenören har inte tillräckligt med information om miljö, kultur och naturvärden som måste iakttas på bestånden av entreprenören.

Öppen 2016!

Fjolårets avvikelser FSC 6.1.7

lösningen:

- Alla medlemmar >1000 ha fick svara på frågor om naturvärdesbedömningar görs och att entreprenörer delges relevant information ur dessa

☐ Detta är en "större skoglig åtgärd" som kräver genomförd miljö- & naturvärdesbedömning (FSC 6.1.7) Den är: →

☐ Ej genomförd p.g.a. trivial skog/låga poäng och enbart nedanstående "Redovisning av hänsyn till natur- och kulturmiljövärden inom eller i anslutning till planerat område" används eller

☐ Genomförd när planen upprättades eller

☐ Nu genomförd och finns med som bilaga till detta dokument

Stängd maj 2017

Fjolårets avvikelser FSC 4.4.10

- Gruppledaren måste säkerställa att gruppmedlemmarna tillser att skogsbruksåtgärder utförs så att **fornlämningar**, fornlämningsområden och värdefulla kulturmiljöer bevaras på markinnehavet.

Fjolårets avvikelser FSC 4.4.10

lösningen:

- Har kontrollerat traktdirektivet och följt upp vid interna revisioner och har inte konstaterat fler skador.
- Info till medlemmarna
- Hämtat riktlinjer för hänsyn till forn och kulturlämningar och lagt på Grönt Paraply's hemsida.
- Under årets revision upptäcktes brister i informationen till entreprenörer

Öppen 2016!

Fjolårets avvikelser FSC 4.4.10

lösningen:

- Upprepad info till medlemmar om vikten av att forn- och kult lämningar bevaras
- Skogsstyrelsens målbilder
- Internrevisioner har inte funnit nya avvikelser
- Traktdirektivet har gjorts ännu tydligare
- pcSKOG har ett skikt för detta

Stängd maj 2017

Årets avvikelser FSC 4.1.6 mfl

- Hos kommunerna använder Tekniska kontoret med ansvar för skogsdriften ibland arbetslag. För tillfället finns ingen **specificering av FSC kraven mellan tekniska kontoret och arbetslaget.**
- Gruppledaren måste se till att gruppmedlemmarna (kommunerna) säkerställer genom skriftligt avtal eller intyg att uppdragstagare uppfyller de krav som ställs i 4.1.6SA-4.1.10S; 4.2.1-4.2.5S, 4.3.1-4.3.3S.

Årets avvikelser FSC 4.1.6 mfl lösningen:

- Hur löser vi så att alla uppdragstagare uppfyller de krav som ställs rörande anställdas villkor?
- Intyg via avtal eller intyg

Öppen 2016!

Årets avvikelser FSC 4.1.6 mfl lösningen:

- Alla medlemskommuner har informerats under det gångna året om att detta gäller.
- Detta var en diskussionspunkt under medlemsdagen.
- För att underlätta har GP tagit fram mallen "Ramavtal mellan olika kommunala enheter" som är en förenkling av den vanliga mallen "Ramavtal för skogsentreprenad". Båda finns på samma ställe på hemsidan.
- Som alternativ till ramavtalsmallen finns även ett av GP framtaget intyg "Intyg att uppdragstagare uppfyller FSC:s krav 4.1.6-4.1.10, 4.2.1-4.2.5, 4.3.1-4.3.3" och även en checklista för den andra förvaltningen som hjälper den ansvarige att via egenkontroll se att indikatorerna följs. Allt detta finns i dokument 402 Skötselinstruktion på hemsidan

Stängd maj 2017

2016 års observationer FSC 4.4.4

- **SAMRÅD**

För gruppmedlemmar >1000 ha är det inte klart om alla har rutiner och praxis för att kalla identifierade intressenter, lokala utvecklingsgrupper, personer och organisationer som visat intresse för objektet till samråd genom en skriftlig kallelse med karta och med angivande av tid och plats.

Samråd

- ☐ Samråd ska ske med individer och grupper som är direkt påverkade av skogsbruksåtgärder.
- ☐ Samrådet ska fånga upp åsikter från lokalbefolkning/ grupper och vara underlag för skogsbrukares beslut av eventuella åtgärder.
- ☐ Samrådsmötet är i första hand ett kommunikativt möte och inte ett beslutande möte.

Samråd

4.4

Med lokala intressenter avses t.ex.:

- Miljöorganisationer (Naturskyddsföreningen, Fältbiologerna, Regional Ornitologisk förening, etc.)
- Föreningar (Hembygdsföreningar, Friluftsförbundet, Idrottsföreningar, etc.)
- Bygderörelsen, kommunbygderåd och lokala utvecklingsgrupper
- Arrendatorer (jordbruk, jakt, fiske, turism etc.)
- Närboende vid tätortsnära skogsbruk

4.4.1	Tillse att information om rutiner och hur man erhåller information angående planerade skogsbruksåtgärder finns tillgänglig för direkt påverkade individer och grupper. Rutiner ska anpassas till organisationens storlek och den skogliga verksamhetens omfattning.	Rutin
4.4.2	Tillämpa ett systematiskt arbetssätt för att hantera synpunkter på skogsbruket. Rutinerna ska anpassas till storleken på skogsbrukares innehav.	Erbjuda samråd Intressentlista!
4.4.3	Erbjuda berörda intressenter samråd vid slutavverkningar som berör platser som är av särskild vikt för lokalbefolkning och lokalt näringsliv, för dess rekreation, kultur eller lokala ekonomi.	
4.4.4	Kalla identifierade intressenter, lokala utvecklingsgrupper samt personer och organisationer som visat intresse för objektet till samråd genom en skriftlig kallelse med angivande av tid och plats. En karta, där planerade åtgärder framgår översiktligt i text eller bild ska skickas ut till alla identifierade intressenter innan mötet.	Samråd
4.4.5	Vid svårlösta tvister ta hjälp av neutral part.	
4.4.6	Upprätta ett samrådsprotokoll, där inkomna synpunkter redovisas. Skogsbrukare ska ange var och när protokollet är tillgängligt för kommentarer. De intressenter som deltar ska beredas möjlighet att kommentera protokollet, eventuella kommentarer ska redovisas.	Protokoll
4.4.7	Upprätta en samrådsredogörelse där samrådsprotokollet finns med, och där skogsbrukare redogör för beslut om åtgärd. Av redogörelsen ska framgå hur skogsbrukare bemött eller tillgodosett inkomna synpunkter under samrådet. Beslut om åtgärd ska tas av skogsbrukare själv, efter det att samrådet genomförts.	Redogörelse
4.4.8	Delge de som medverkat i samrådet samrådsredogörelsen innan påbörjandet av den skogliga åtgärden.	Meddela

2016 års observationer FSC 4.4.4

lösningen:

- Hur löser vi så samråd genomförs enligt standardkraven?
- Hemsida för övergripande information om kommande åtgärder och tydlig information om hur synpunkter kan lämnas
- Praktiska erfarenheter från medlemmarna

Öppen 2016!

2016 års observationer FSC 4.4.4

lösningen:

- Traktdirektiv: ny kryssruta om samråd plus en helt ny sistasida
- Mailfråga till alla medlemmar >1000 ha med intygande eller exempel om att samråd genomförs enligt FSC

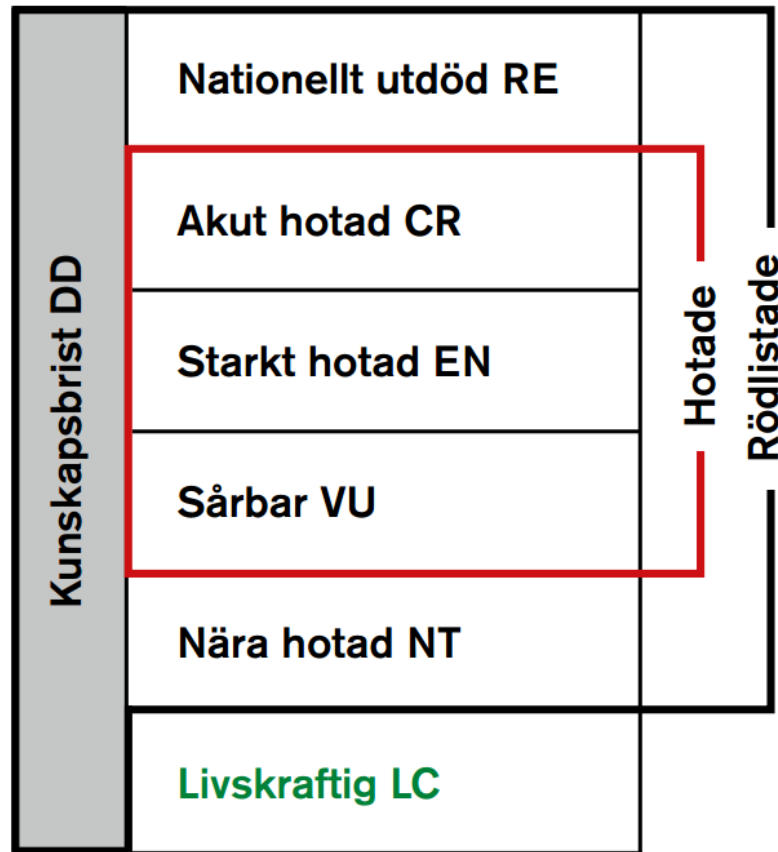
Stängd maj 2017

2016 års avvikelser FSC 6.2.4

- Under besök hos gruppmedlemmarna visade det sig att inte alla gruppmedlemmar **utvärderar information och dokumenterar förekomst och hänsyn gällande rödlistade arter** utanför avgränsade nyckelbiotoper
- Gruppledaren måste se till att gruppmedlemmarna: utvärderar information och dokumenterar förekomst och hänsyn gällande rödlistade arter (bilaga 5) och genomföra påvisbara åtgärder för att säkra förekomsten av rödlistade arter utanför nyckelbiotoper.

Årets avvikelser FSC 6.2.4

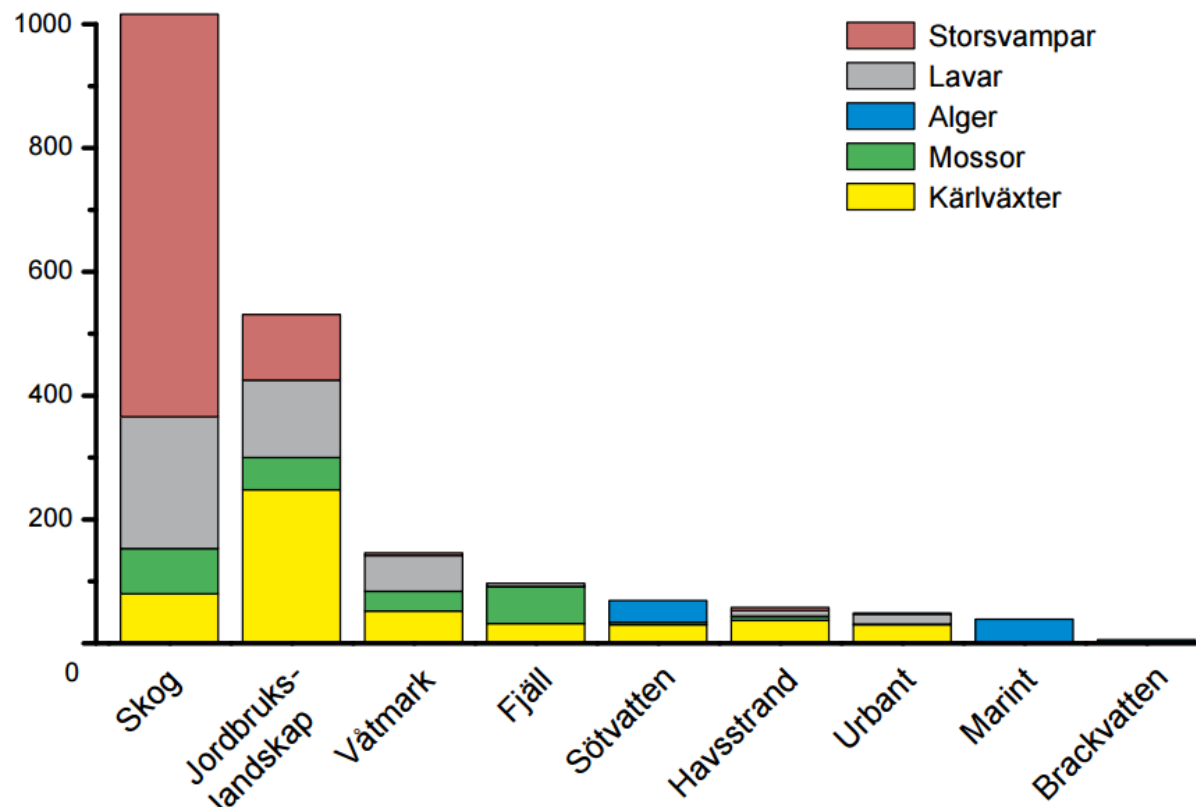
Källa:
http://www.artdatabanken.se/media/2455/nytt-i-roedlistan_pdf.pdf

FIGUR 1. Den svenska rödlistans kategorier med de internationella förkortningarna.

Årets avvikelser FSC 6.2.4

Antal rödlistade arter

Källa: http://www.artdatabanken.se/media/2455/nytt-i-roedlistan_pdf.pdf

2016 års avvikelser FSC 6.2.4 lösningen:

- Hur kontrollerar vi om det finns rödlistade arter utanför nyckelbiotoper?
- Artdatasök finns på Skogsstyrelsens karta:
<https://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>
- Medlemmarnas erfarenhet av www.artportalen.se
- Rödlistan 2015 finns på
<http://www.artdatabanken.se/media/2013/hela-boken.pdf>
- Tips: dokumentera i skogsbruksplanen

Öppen 2016!

2016 års avvikelser FSC 6.2.4 lösningen:

- Alla medlemmar har på nytt svarat på frågor om hur rödlistade arter identifierats, oftast via ett GIS-skikt hämtat från www.analysisportal.se eller på Skogsstyrelsens Mina sidor

Stängd maj 2017

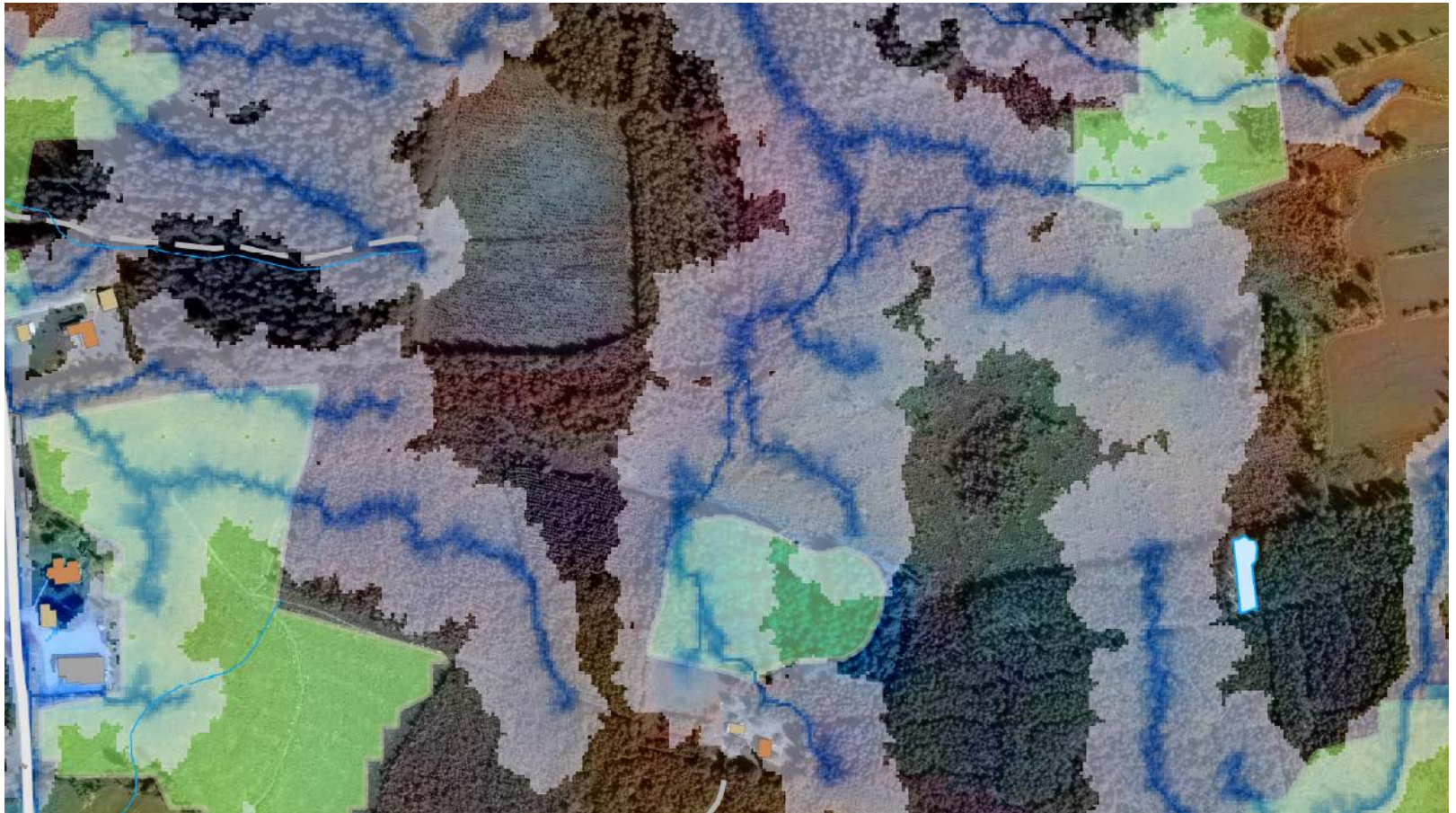
2016 års avvikelser FSC 6.5.3

- **Körskador** har setts under fältbesök hos flera gruppmedlemmar
- Gruppledaren måste se till att gruppmedlemmarna:
 - >1000 ha: har rutiner för att undvika att betydande körskader uppstår i samband med skogsbruks-åtgärder.
 - <1000 ha: tillse att betydande körskader undviks i samband med skogsbruksåtgärder.

2016 års avvikelser 6.5.3

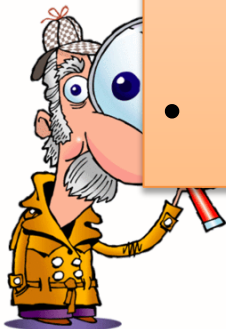
lösningen:

2016 års avvikelser 6.5.3

lösningen:

- Kör inte i låga partier, där marken ofta är blötare och har sämre bärighet.
- Kör inte i kantzoner mot bäckar, sjöar eller våtmarker.
- Kör inte på husgrunder, röjningsrösen, odlingsterasser eller andra synliga konstruktioner. Se till att det är bra bärighet vid körning på fornlämningsområden.
- Kör inte på stigar och leder.
- Använd gärna en jordborr för att se hur marken är uppbyggd. Ju mer finkornigt material och ju mer humus desto sämre bärighet har marken.
- Notera och markera var de blöta eller svaga partier finns eller partier där flera körningar kommer att koncentreras. Det underlättar lösningar som att bygga ris- eller kavelbro, flyttbar bro eller andra hjälpmedel.
- Ta vara på den kunskap och erfarenhet som finns hos maskinförarna. Det kan förebygga många körskador.

2016 års avvikelser 6.5.3

lösningen:

- Lösningsförslag från gruppmedlemmar
- Policyn om körskador
<http://grontparaply.se/medlemgp/index.html>
- Skötselinstruktion ” Erosion och körskador”
- Rutin för att undvika betydande körskador, hur ska den se ut?

2016 års avvikelser 6.5.3

lösningen:

- Bättre planering och förberedelser innan åtgärd som dokumenteras i traktdirektivet
- Arbeta med Skogsstyrelsens markfuktighetskarta på
<https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>
- Planera på barmark
- Risa, kavelbro, stockmattor
- <http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Skador-pa-skog/Korskador/>

Öppen 2016!

2016 års avvikelser 6.5.3

lösningen:

- Skogsstyrelsens målbilder
- Traktdirektivet
- Markfuktighetskartan
- Uppdaterat kunskap via t.ex.
www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Skador-pa-skog/Korskador
- Lågt GROT-pris har gynnat att mer ris sparas i skogen

Stängd maj 2017

2016 års observationer FSC 6.7.1

- **Kemikaliehantering**

Det var inte klart under revisionen om gruppmedlemmarna har rutiner som medför lagenlig och miljövänlig hantering av kemikalier, drivmedel, oljor och icke-organiskt avfall.

2016 års observationer FSC 6.7.1

lösningen:

- Finns rutin för hantering av kemikalier i egen verksamhet
- Hur ser ramavtalet ut med entreprenörer?
- Vad står i skötselinstruktionen?
- Be entreprenörer visa upp kvitton på att de lämnat in t.ex. spillolja.
- Tipsa om vilka deponiställen som finns och ni får se inlämningskvitton därifrån!

Öppen 2016!

2016 års observationer FSC 6.7.1

lösningen:

- Ramavtalet - Nästan ingen medlem har egen kemikaliehantering och därför har entreprenörsavtalen uppdaterats så att det tydligt framgår var ansvaret ligger

Stängd maj 2017

2016 års observationer

FSC 8.2.d.4 och 8.5.1

- **Beakta och följ upp sociala effekter**

Det var inte klart under revisionen och i årsrapporten om gruppmedlemmarna beaktar och vid behov följer upp sociala effekter av skogsbruket utifrån erhållen information genom tillämpning av indikatorer 4.2.1, 4.4.1, 4.4.2.

2016 års observationer

FSC 8.2.d.4 och 8.5.1 lösningen:

- Gruppledaren tydliggör frågeställning i samband med årsuppföljningen:

4.2.1S	Skogsbrukare ska ansvara för att de anställda har en god arbetsmiljö för förebyggande av fysisk, mental och social ohälsa.
4.4.1	Skogsbrukare ska tillse att information om rutiner och hur man erhåller information angående planerade skogsbruksåtgärder finns tillgänglig för direkt påverkade individer och grupper. Rutiner ska anpassas till organisationens storlek och den skogliga verksamhetens omfattning.
4.4.2	Skogsbrukare ska tillämpa ett systematiskt arbetssätt för att hantera synpunkter på skogsbruket. Rutinerna ska anpassas till storleken på skogsbrukares innehav.

Öppen 2016!

2016 års observationer

FSC 8.2.d.4 och 8.5.1 lösningen:

- Besvarats under årsuppföljningen!

Stängd maj 2017

Årets observationer FSC bilaga 3A och 3B

- Det var inte klart under revisionen om alla gruppmedlemmar har plandokumentationen enligt **bilaga 3A och 3B.**
- Det var inte klart under revisionen om gruppledaren kontrollerar den dokumentation som krävs enligt bilaga 3A och 3B hos gruppmedlemmarna vid upptag och interna revisioner.

Årets observationer FSC bilaga 3A och 3B lösningen:

- Gruppledaren uppvisar internrevisioner där det framgår att bilaga 3A och 3B beaktats, samma gäller när nya medlemmar ansluts.
- I samband med årsuppföljningen kan viktiga punkter tas upp via "enkel" krysslista.
- Titta på bilagan via hemsidans länk!

<http://grontparaply.se/medlemigp/index.html>

Ej löst utan blev uppflyttad till en avvikelse

Öppen 2017!

Generella åtgärder för att minska antalet observationer och avvikelser:

- Förbättring av blankett 403 **Traktdirektiv och uppföljningsblankett**
- Uppdaterad 402 **Skötselinstruktion** där betydligt fler ämnen lagts in plus att hänvisning alltid finns till både FSC och PEFC
- Förbättrad mall 404 **Ramavtal mellan skogsägare och skogsentreprenör**
- Uppdatering av **hemsidan**, dels med länkar till relevanta webbtjänster (Regelrätt, Fornsök, Skyddad natur m.fl.) och dels med alla medlemsdokument (Traktdirektiv, Skötselinstruktion m.fl.).
- Mål att genomföra **fler internrevisioner** än vad lägsta nivån kräver
- Fortsätta dialogen med utvecklarna av skogsbruksplanesystemet **pcSKOG** för att ännu bättre kunna stödja certifierat skogsbruk

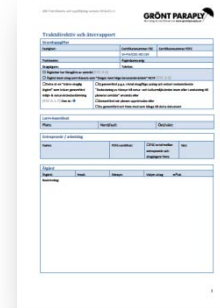
Medlemsverktyget

www.grontparaply.se/medlem-inloggning.html - medlemigp

Skötselinstruktion

Traktdirektiv

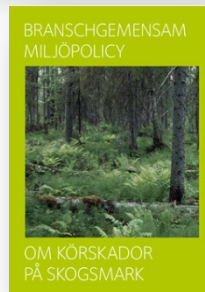

Naturvärdesbedömning

Regelrätt skogsbruk GP/skogen

Policy om körskador / riktlinjer för åtgärd runt forn-/kulturlämningar

Ramavtal för entreprenörer

Internrevision – vanliga avvikelser

- 1.6.1 Certifierad areal, osäkerhet om gränsdragning till park och pågående markbyten
- 5.1.9 Program för viltskador
- 9.3.1 Skogar med höga bevarandevärden, skötselplaner saknas, uppföljning/utvärdering

Avvikelse status idag

Vi har:

Ingen större avvikelse med tidsfrist
3 månader.

1 mindre avvikelser med tidsfrist
till nästa revision.

Inga observationer.

Dagens övning

Allmänt om FSC och mediabevakning

Traktdirektiv med film

Avvikelser och Årsuppföljningen

Nya skogstandarden

Valda delar ur standarden

Ny skogsbruksstandard ~~2018~~ 2019

- Ny standard på gång, börjar gälla ~~2018~~ 2019
- Bygger på de nya internationella P/C (dvs principer och kriterier)
- Klarare och tydligare språk. Nedkortad indikatortext men ändå mera vägledning.
- Önskemål från de tre intressentgrupperna (ekonomi, socialt ansvarstagande och miljö)
- Ej klart om SLIMF, kanske annan hantering

Svensk skogsbruksstandard enligt FSC, forts.

- Ett utkast höst 2016 gav 2000 synpunkter!
- Nästa utkast maj ~~2017~~ 2018
- Färdig version under ~~2018~~ slutet av 2019
- 3 månader efter att den publicerats börjar den att gälla

Nya skogsbruksstandard

Princip	
1. Allmän lagstiftning	6. Miljövärden och miljöpåverkan. Bättre struktur "Vatten" , "Avsättning för naturvård"
2. Rättigheter och arbetsvillkor för den som utför arbetet	7. Planering (plan och brukande anpassas utifrån resultat från uppföljning/utvärdering)
3. Urfolks rättigheter	8. Uppföljning och utvärdering
4. Renodlats till relationer med lokalsamhället	9. Höga bevarandevärden
5. Utbytet ur skogen, nu mer om skogens andra nyttigheter (ekosystemtjänster och andra skogsprodukter)	10. Helt omgjord från skogsplantager till att handla om skogsbruk (plantering, markberedning osv)

Nya skogsbruksstandarden, exempel

- 7.3 Skötselplanen* ska innehålla mätbara delmål som kan användas för att utvärdera hur väl mot vart och ett av skogsbrukets fastställda mål* kan uppfyllas.

Nya skogsbruksstandarden, exempel

- Parallellt med arbetet med detta standardförslag har Skogsstyrelsen tagit fram ”Målbilder för miljöhänsyn”.
- Dessa målbilder har legat med som en bas i standardarbetet och ibland finns det uttryckliga hänvisningar till målbilderna.

Målbilderna via Skogsstyrelsens sida

Skogsstyrelsen > Mer om skog > Målbilder för god miljöhänsyn

Målbilder för god miljöhänsyn

Vad är en hänsynskrävande biotop? Vilka naturvärden kan finnas där du planerar att avverka? Hur bör hänsynen tas när du utför en föryngringsavverkning? I faktablad om målbilder för god miljöhänsyn får du hjälp att hitta svaren.

Här hittar du faktablad med de hänsynsobjekt som utgör målbilder för god miljöhänsyn och som är framtagna i samverkan med skogssektorn inom projektet Dialog om miljöhänsyn.

Målbilderna för god miljöhänsyn är tänkta som en vägledning i det praktiska skogsbruket.

Faktablad

— Målbilder för god miljöhänsyn

[Introduktion Målbilder för god miljöhänsyn.pdf - 3,17 MB](#)

[Introduktion till Målbilder för hänsyn till friluftsliv och rekreation.pdf - 1,26 MB](#)

[Introduktion till Målbilder för hänsynskrävande biotoper.pdf - 0,71 MB](#)

[Nya och reviderade målbilder för god miljöhänsyn.pdf - 18,84 MB](#)

+ Målbilder Hänsynskrävande biotoper

+ Målbilder Kantzoner mot sjöar och vattendrag

+ Målbilder Kantzoner mot våtmarker

+ Målbilder Kulturmiljöer

+ Målbilder Körning i skogsmark

+ Målbilder Sociala värden

+ Målbilder Träd och buskar med naturvärden

+ Målbilder Överfart över vattendrag vid terrängkörning

<https://www.skogsstyrelsen.se/mer-om-skog/malbilder-for-god-miljohansyn/>

Diskussionspunkt – Nya standard

- Börjar gälla ~~2018~~ 2019
- När den är färdig så har vi tre månader på oss att införa den och börja arbeta utifrån den.
- Första externa revision 2019-2020?
- Hur förbereda oss på bästa sätt

Dagens övning

Allmänt om FSC och mediabevakning

Traktdirektiv med film

Avvikelser och Årsuppföljningen

Nya skogstandarden

Valda delar ur standarden

